

Serhan Yıldırım

**19. YY. ALMAN HUKUK TEORİSİNİN
TARİH BİLİNCİ BAĞLAMINDA
OLUŞUMU VE ETKİLERİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLO LİSTESİ	XIII
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

Alman Hukuk Teorisinin Tarihsel Arka Planı

1.1. Alman Hukukunun Tekâmül Safhalarına Genel Bir Bakış	7
1.2. Roma Hukukunun Yeniden Canlandırılması: Corpus Iuris Civilis ve Skolastik Tin	10
1.2.1. Corpus Iuris Civilis.....	10
1.2.2. Birinci Safha: Glossatorlar.....	12
1.2.3. İkinci Safha: Postglossatorlar.....	13
1.3. Almanya’da İktibas Öncesi Siyasal ve Hukukî Durum.....	15
1.3.1. Germenlerin Manevi Halefiyeti: Papa’nın Tacı	15
1.3.2. Halk Hukuku “Volksrecht” Devri.....	16
1.4. İktibas Sürecinin Tetkik Usûlü	18
1.4.1. İktibas Hadisesinin Temellendirilmesi.....	18

1.4.2. İktibas Sürecinin İrdelenmesine Yönelik Modern Metot.....	21
1.4.3. İktibas Sürecinin Coğrafya ve Zaman Bakımından Ayrımı....	26
1.5. Roma Hukukunun Almanya'da İktibası.....	27
1.5.1. İktibasın Hazırlık Safhaları	27
1.5.1.1. İktibasın Eğitim ve Öğretim Ayağı.....	28
1.5.1.2. Kilisenin ve Kanonik Hukukun Konumu.....	29
1.5.1.3. Hukuk Eserleri ve Hukukçular	31
1.5.2. Roma Hukukunun İktibas ve Yerel Hukukun Konumu.....	33
1.5.2.1. Yerel Hukukun Yetersiz Oluşu.....	33
1.5.2.2. Yargı Teşkilatının Dönüşümü	35
1.5.2.3. İmparatorluk Yüksek Mahkemesinin Yapısı ve İşlevi.....	37
1.6. 16. Yüzyılda İktibasın Seyri ve Milli Hukukun İnhitatı.....	38
1.6.1. Toplumsal Yaşamın Dönüşümü ve Gereksinimler.....	39
1.6.2. İktisadî Dönüşüm, Protestanlık ve Köylü Ayaklanmaları.....	40
1.7. 16. ve 17. Yüzyıl Hümanist Roma Hukuku Öğretisi.....	43
1.8. Pandekt Hukuk İlmi	45
1.8.1. Pandekt Hukuk İlminin Mânâsı ve İşlevi.....	45
1.8.2. Pandekt Hukuk İlminin Kaynakları	50

İkinci Bölüm

Tarihçi Hukuk Okulu Bağlamında Hukukun Dönüşümü

2.1. Giriş	51
2.2. Tarihçi Hukuk Okulunun Teşekkül Safhası	53
2.2.1. Teorik Zemin	53
2.2.2. Siyasal Zemin ve Kanunlaştırma Tartışması	54
2.3. Savigny İle Teorik İnşa.....	56
2.3.1. Marburg Yılları ve Jakob Grimm.....	56
2.3.2. Genel Hatlarıyla Savigny Öğretisi	56

2.3.3. Hukukun Kaynağı Öğretisi: “Volksgeist”	57
2.3.4. Programın İlanı ve Tepkiler	60
2.4. Tarihçi Hukuk Okulunun Yapısı ve Germenci Temâyüller.....	63
2.5. Roma Hukukunun Değeri ve Konumu	64
2.6. 19. Yüzyıl Alman Hukuk Bilimi Açısından Roma Hukukunun Değeri.....	69
2.6.1. Alman Hukuku Kısacasında Roma Hukuku	70
2.6.2. Halk Hukuku ve Hukukçular Hukuku Tartışması.....	73
2.6.3. Savigny'nin Gözünde Kanun Koyucunun Konumu.....	74
2.7. Savigny'nin Hukuk Teorisinin Çözümlemesi.....	75
2.8. Hegel'in Hukuk Felsefesinin Konumu ve Etkileri	79
2.8.1. Hukukun Sosyolojikleştirilmesi Bağlamında Hegel	79
2.8.2. Kavram ve Terimlerin Belirlenmesi	81
2.8.3. “Volksgeist” Kavramının Kökeni ve Evrilmesi.....	82
2.8.4. Hegel'de “Volksgeist” Kavramının Yapısı.....	86
2.8.5. Hegel'in Kanunlaştırma Tartışmasında Tutumu.....	90
2.9. BGB'nin Teşekkülü	92
2.9.1. Hâkim Hukukî Anlayış ve Germencilerin Durumu	92
2.9.2. Siyasî Süreç ve Lex Lasker	93
2.9.3. Komisyonların Benimsediği Metot.....	95

Üçüncü Bölüm

Alman Hukukunun Etkileri

3.1. Pandekt Hukuk İlminin İsviçre Özel Hukukuna Etkileri	97
3.1.1. İsviçre'de Kanunlaştırma Fikri ve Tarihsel Arka Plan	97
3.1.1.1. 1881 Tarihli OR'nin Tarihsel Arka Planı ve Kökeni.....	104
3.1.1.2. BGB'nin 1912 Tarihli OR Üzerindeki Tesirleri	105
3.1.2. İsviçre Mahkemelerinde BGB Hükümlerinin Kaynak Değeri.....	106
3.1.3. Circolazione de modelli: Dolaşım Teorisi.....	107

3.1.4. ZGB'nin Özgünlüğü Bağlamında Genel Kısımının Önemi ve Sonuçları.....	109
3.2. Genel Hatlarıyla Osmanlı'da Hukuk.....	111
3.3. Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Hukukta Modernleşme Hareketleri	114
3.3.1. Genel Hatlarıyla Hukukun Dönüşümü	114
3.3.2. İktibaslar Bağlamında Lozan Muahadesi	123
3.3.3. Siyasal Açından Cumhuriyet Dönemi İktibas Hareketi	128
SONUÇ	135
KAYNAKÇA	139